



Aşağıda belirtilen sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

**Beritan GÜNEŞ ALTIN**

**Mardin Milletvekili**

2009 Yerel Seçimlerinde %83 gibi rekor bir oy oranı ile Nusaybin Belediye Başkanı olan ve uzun yıllardır hapisanede tutulan kadın hakları aktivisti Ayşe Gökkan'ın Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'na yaptığı başvuru geri çevrilmiştir.

Sincan Kadın Hapishanesine yaz aylarında "inceleme" için giden uzmanlara hapisanede var olan hasta mahpusların tedaviye erişememesi, sosyal ve kültürel aktivitelerin kısıtlanması ve infaz yakmalar başta olmak üzere tüm hak ihlallerini dile getiren Gökkan, daha sonra mezkûr ihlallere ilişkin 30 sayfalık Kürtçe bir dilekçe ile TİHEK'e başvurmuştur. Ancak misyonunun "*İnsan haklarını korumak ve geliştirmek, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması için çalışmak, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek.*" olduğu belirtilen TİHEK tarafından dilekçeyi işleme almak için Gökkan'ın "Kürtçe'den başka bir dil bilmediğini ispatlaması gerektiği" belirtilmiş ve buna TİHEK Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Başvuru Türkçe dilekçe ile yapılır. Ancak, başvuru kişinin kendisini daha iyi ifade edebildiği başka bir dildeki başvurusu, Kurumca haklı ve makul olduğunun tespiti halinde kabul edilebilir.*" şeklindeki 33. maddesi gerekçe gösterilerek Gökkan'ın dilekçesi işleme alınmamıştır.

Gökkan'ın anadili olan Kürtçe ile yazdığı dilekçenin TİHEK tarafından "haklı ve makul" bulunmaması Kurumun kuruluşunu sağlayan 6701 Sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağını" düzenleyen 3. maddesinin 1. ve 2. fıkralarındaki "*(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.*" ile "*(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.*" ifadelerine ve temel insan haklarına aykırılık teşkil etmektedir.

**Bu bağlamda;**

1. TİHEK'in, Ayşe Gökkan'ın anadilinde yazdığı dilekçeyi "haklı ve makul" bulmama gerekçesi nedir? Bu tutum, 6701 Sayılı Kanun'un 3. maddesindeki ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil etmemekte midir?
2. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre bireylerin anadilinde iletişim hakkı bulunmasına rağmen Kürtçe dilekçenin işleme alınmaması, bu uluslararası yükümlülüklerle nasıl bağdaştırılmaktadır?
3. Başvurucunun anadilinden başka bir dili bilmediğini "ispatlama zorunluluğu" hangi hukuki normlara dayanmaktadır? Bu uygulama başka başvurucular için de geçerli midir?
4. TİHEK gibi kurumlara yapılan başvurularda, Türkçe dışında bir dil kullanılması durumunda "haklı ve makul" değerlendirmesinin objektif kriterleri nelerdir?
5. Bir bireyin, anadilini kullanarak hak ihlallerini dile getirme hakkının reddedilmesi, adalet ve eşitlik ilkeleriyle nasıl bağdaştırılmaktadır? Bu bağlamda, anadil kullanımını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılması düşünülmekte midir?
6. TİHEK uzmanlarının "inceleme" için ziyarette bulunduğu hapishanelerde mahpusların kendilerine ilettiği hak ihlallerinin tamamı yıllık raporlarda kamuoyu ile paylaşılmakta mıdır? Bu ihlallerin, işkence ve kötü muamelelerin giderilmesine dönük tavsiye kararların takibi nasıl yapılmaktadır? Tavsiye karara uyulmadığı takdirde yapılan herhangi bir işlem var mıdır?
7. Sincan Kadın Hapishanesinde hasta mahpusların tedaviye erişimlerinin engellenme gerekçesi nedir?
8. Sincan Kadın Kapalı Hapishanesindeki sosyal ve kültürel aktivitelerin "tasarruf tedbirleri" kapsamında kısıtlanmasının gerekçesi nedir? Bu aktiviteleri "tasarruf tedbirleri" arasından çıkarmak gibi bir çalışmanız olacak mıdır?